

Klima školní třídy

Kateřina Lojdová

lojdova@phil.muni.cz

Někdy „to“ funguje a někdy ne..., proč?

Klima školní třídy

- sociálněpsychologické jevy, které se ve třídě odehrávají
- aktéři utvářející klima třídy: všichni žáci třídy (včetně skupiny žáků a žáků z těchto skupin vyloučených), učitelé
- školní klima tvoří: vnímání, hodnocení a reagování všech aktérů na to, co se ve třídě děje

- Klima školní třídy versus atmosféra

Složky školního klimatu

- vyučovací metody a edukační aktivity
- komunikace ve třídě
- hodnocení ve třídě
- kázeňské vedení třídy
- vztahy mezi žáky ve třídě
- participace žáků
- prostředí školy

Klima ovlivňuje

- Typ školy
- Specifika vyučovacích metod
- Specifika tříd
- Specifika žáků
- Specifika učitelů

Příznivé a nepříznivé klima

- klima z hlediska emocionálního: pohoda, důvěra, bezpečí, jistota, radost,
X smutek, strach, nervozita, zlost, napětí, agrese,...
- klima z hlediska sociálního: otevřenost, vstřícnost, vzájemný respekt, úcta, ohleduplnost, tolerance, spolupráce X přemíra soutěživosti až revnivost, žalování, nepřejícnost, zesměšňování, posmívání, ponižování,...
- klima z hlediska pracovního: řád, respektování pravidel, soustředěnost, dotahování činností a úkolů do konce, pracovitost, čínorodost, důslednost X chaos, roztěkanost, pasivita, nuda, lenost,...

Diskuse

- Jak utvářet příznivé klima?

Jak utvářet příznivé klima?

- komunikativní a kooperativní metody
- vyučovací metody pracující s prožitky a zkušenostmi
- vytváření problémových situací, ve kterých žáci sami hledají a mají prostor pro rozvoj jak samostatného, tak kritického myšlení
- motivování žáků – vhodným a zajímavým způsobem
- zprostředkovávat žákům cíle výuky, ukazovat jim smysl učení, učebních činností
- propojovat učení s reálnými životními situacemi, osobními prožitky
- ...

Jak zjistit vztahy ve třídě?

- pozorováním (pozorovatelné, skryté)
- rozhovorem (žák x rodič x učitel)
- hrami (místa si vymění ti)
- diagnosticky (standardizované testy, sociometrie)
- etnografické metody

Dotazník B4

1. Kterého ze spolužáků (či spolužaček) máš nejraději ?

- Můžeš zvolit až tři z nich : 1. ....
2. ....
3. ....

2. Který ze spolužáků (či spolužaček) Ti není sympatický ?

- Opět mohou být tři : 1. ....
2. ....
3. ....

3. K uvedeným vlastnostem uveď jméno jednoho spolužáka,
který je :

spolehlivý -

zábavný -

se všemi kamarád -

protivný -

nespolehlivý -

osamocený -

4. Odpověz na tyto otázky :

Ve třídě jsem spokojen

ano - ne

Jsme spíš hádavá třída

ano - ne

Do školy se obvykle těším

ano - ne

Máme spolužáka, který nám ubližuje

ano - ne

Některému spolužákovi je ubližováno

ano - ne

Děkujeme !

SORAD

- Sociometricko-ratingový dotazník (SORAD)
- Dotazník je určen pro „diagnostiku vztahů a interakcí v malých sociálních skupinách
- Záznamové archy SORAD obsahující tři kolonky – vliv, sympatie, zdůvodnění sympatií
- Pracuje se škálami (pětibodové škály), jejichž pomocí hodnotí člen skupiny ostatní členy
  - 1 – nejvlivnější žák třídy; velmi sympatický žák
  - 2 – žák patří mezi několik nejvlivnějších; sympatický žák
  - 3 – žák má průměrný vliv, jako většina žáků; ani sympatický ani nesympatický žák
  - 4 – žák má slabý vliv; spíše nesympatický žák
  - 5 – žák nemá žádný nebo téměř žádný vliv; nesympatický žák

Dotazník „Naše třída“

- 1. Chodíš do školy rád/a? Ano Ne
- 2. Líbí se Ti ve třídě? Ano Ne
- 3. Máš ve třídě kamaráda? Ano Ne
- 4. Posmívají se Ti děti, když něco nevíš? Ano Ne
- 5. Stýkáš se se spolužáky také po vyučování? Ano Ne
- 6. Ublížíje Ti někdo ve třídě? Ano Ne
- 7. Poradí Ti učitel, pokud potřebuješ pomoc? Ano Ne
- 8. Sedíš ve vyučování celou hodinu v lavici? Ano Ne
- 9. Máš ve škole čas na odpočinek, hraní? Ano Ne
- 10. Kamarádíš se všemi spolužáky ve třídě? Ano Ne
- 11. Řídíš se ve třídě podle domluvených pravidel? Ano Ne
- 12. Pochválí Tě učitel, když si to zasloužíš? Ano Ne
- 13. Líbí se Ti škola a její okolí? Ano Ne
- 14. Jsi ve škole spokojený? Ano Ne
- 15. Máš ve třídě kamaráda, který Ti pomůže? Ano Ne
- 16. Ve vyučování musíš sedět stále v lavici? Ano Ne
- 17. Můžeš učitelům sdělit svůj názor? Ano Ne
- 18. Můžeš při práci pracovat vlastním tempem? Ano Ne
- 19. Rozumí si spolužáci mezi sebou ve třídě? Ano Ne
- 20. Když se proviníš, potrestá Tě učitel přiměřeně? Ano Ne
- 21. Líbilo se Ti vyplňovat dotazník? Ano Ne

Sociometrie

- autor: J. L. Moreno
- sociometrický test je nejpoužívanější sociometrická technika umožňující studium interpersonálních vztahů ve skupině založených na sympatiích a antipatiích. Výsledky mohou napomáhat při určování neformálních vůdců, sestavování pracovní skupiny a odhalování struktury neformálních vztahů ve skupině
- otázky adresované každému členu konkrétní sociální skupiny. Adresát má rozhodnout, koho ze skupiny by si vybral za partnera v určitém kritériu

Pravidla konstrukce sociometrického testu

- stanovit hranice sociální skupiny
- neomezený počet výběrů – tj. nerestriktivní volba
- jednoznačné kritérium výběru
- výsledky mají být spojovány vždy s konkrétními opatřeními
- jednotlivý členové nemají vědět o výběrech, které provedli ostatní! (Pro výzkumníky není sociometrický test anonymní (je podepsán), aby mohl být vyhodnocen t.j. výzkumník musí vědět *kdo* koho volí)
- autor se má přesvědčit, že všichni rozumí otázkám

Cvičení: ukázka sociometrického šetření

- **sociometrická matice**
- sociometrický status
- sociometrická expanzivita
- sociometrický vůdce
- sociometricky vyloučený
- sociometricky izolovaný